

Duiding

Het verhaal van Lazarus klinkt ons vertrouwd.
Wij lezen het meestal als het verhaal
over twee zussen en hun broer.
Het verhaal vertelt ons echter zoveel meer.
Martha en Maria vertegenwoordigen
de biddende en actieve gemeenschap van Johannes.
Lazarus staat voor het verspreide joodse volk
na de Romeinse oorlog van 70.
De evangelist geeft ons met dit verhaal de blijde boodschap
dat een heel volk kan opstaan uit de dood
en opnieuw toekomst kan scheppen.

Ik probeer het verhaal
nieuw te laten klinken.

1.

Dat Jezus twee dagen wacht
na het bericht van Lazarus' ziekte
klinkt ons vertrouwd.
Dat hij de vierde dag
voor Lazarus' graf staat
klinkt ons vreemd.

De derde dag is de dag van de hoop,
van opstanding en nieuw leven.
De vierde dag is de dag erna.
Jezus komt te laat.
Het leven is definitief voorbij
en is geenszins te herstellen.
"Hij riekt reeds," zegt Martha.

Dat is het verwijt aan Jezus,
zowel van Martha als van Maria.

De vierde dag staat voor
de vervlogen hoop,
een afgesneden toekomst.
Moedeloosheid vervult onze harten,
verlamming bevriest onze spieren,
wij komen niet meer tot actie.

Dit gevoel leeft vandaag wereldwijd.
Ik geef twee voorbeelden.

Het gevoel te laat te komen in Palestina
waar de twee-staten-oplossing vervaagt
nu de grond is versnipperd tot een lappendeken.
De hoop is daar reeds lang begraven.

Het gevoel te laat te komen om het klimaat te keren.
Wij flirten nu reeds met de in Parijs
afgesproken grens van 1,5 graad.
In zijn essay "Optimisme zonder hoop"
laat de schrijver Tommy Wieringa de hoop varen
om niet langer hopeloos te moeten zijn.

In het hoogland van de Andes ligt het Poopomeer,

ooit het op één na grootste van Bolivia, sinds 2014 droog.
Bovendien loost de mijnbouw er lood en arsenicum in het water.
De vervuiling ontwricht er de gemeenschappen.
Terwijl jongeren wegtrekken en ouderen achterblijven,
lijkt het voor deze partners van Broederlijk Delen
definitief de vierde dag.

2.

Dat Jezus weent om zijn vriend Lazarus
klinkt ons vertrouwd.
Dat hij briesend van woede
voor het graf van Lazarus staat
klinkt ons vreemd.
Vertalingen verraden de boodschap
door woede met ergernis te vertalen.

Het is juist de woede
vanuit zijn diepste wezen
die de verlamming doorbreekt,
Jezus doet handelen
en de situatie doet keren.

Ik herkende deze heilige verontwaardiging
in een interview met Wali Sediqi over de oorlog in Iran.
Hij geeft ons het volgend inzicht mee:
“Hoop heeft twee dochters: woede en moed.
Woede omdat de wereld in brand staat,
moed om te blijven geloven in een andere toekomst.
Zelfs mensen die tegen de leiders zijn,
willen niet dat hun land wordt gebombardeerd.
Verandering moet van binnenuit groeien
Die mensen zijn hard onderdrukt,
maar de wil tot vrijheid leeft nog altijd.”

De ontwrichte gemeenschappen van de Andes
organiseren zich en blijven vechten voor gezuiverd water.
Met de resultaten van het bloedonderzoek
gingen de bewoners, samen met CENDA,
vastberaden de strijd aan.
Zij dienden een klacht in
en eisten dat beleidsmakers hen niet langer negeren,
maar eindelijk hun verantwoordelijkheid nemen.
Zo wordt de vierde dag niet het einde,
maar het begin van een briesend verzet.

3

De boodschap van Johannes is duidelijk:
Het is nooit te laat.
Zelfs de vierde dag
wanneer alle hoop vervlogen is
en het volk denkt het is met ons gedaan
is nieuw leven en toekomst mogelijk.

Johannes laat zich inspireren
door de profeet Ezechiël

en de vallei van de doodsbeenderen.
De Ene, een God van bevrijding,
opent de graven van ballingschap,
wanhoop en verstarring.
Dit is een daad van bevrijding.

Bevrijding komt niet uit de lucht gevallen.
Een volk staat niet zomaar op uit onderdrukking.
Het vraagt woede, moed en hoop.

Jezus openbaart zich hier
als de opstanding en het leven,
het mens geworden Woord
dat richting geeft aan ons leven.
Hij toont dat zelfs op de vierde dag
Gods stem tot leven wekt.

Vanuit zijn woede en heilige toorn
roept Jezus de omstaanders op tot actie:
"Heft de steen weg."
Het is aan ons om de obstakels
die het leven onmogelijk maken,
weg te nemen.
Wij moeten het doen, niemand anders.

Pas dan klinkt zijn scheppend woord:
"Lazarus, hierheen, naar buiten".
In het Grieks: "Lázare, dévro éxo!"
Exo betekent Exodus.

Het is de exodus, de uittocht van Lazarus.
Johannes beschrijft nieuw leven
als een nieuwe uittocht van zijn volk.
Net als bij de schepping geeft de Ene
Zijn Levensadem, de Ruach.
Zo laat Hij Zijn volk opstaan,
zodat het weer kan ademen,
weer kan leven,
weer kan hopen.

4.

Duizenden gemeenschappen over de hele wereld
waaronder de partners van Broederlijk Delen in Bolivia,
worden ontworcht door mijnbouw en klimaat.
Mensen worden gedwongen te verhuizen;
zij verliezen hun thuis, hun land
en de spiritualiteit die hen voedt.

Onder meer de Britse klimaatactiviste Mikaela Loach
ziet in de koloniale geschiedenis heel wat regio's
die opgeofferd werden voor economisch gewin
en politieke machtsvergaring.

**Het verhaal van Lazarus stelt ons de actuele vraag
of niet één volk maar de hele wereldbevolking
kan opstaan uit klimaatcrisis en onderdrukking.**

Ja, het kan, zelfs op de vierde dag,

wanneer alle hoop vervlogen lijkt
en moedeloosheid ons hart verlamt.

Het klinkt misschien naïef,
maar dat is de blijde boodschap
voor ons vandaag.

Deze opstanding, dit nieuw leven
vraagt om een nieuwe uittocht,
een radicale breuk met het graf
waarin wij onszelf hebben opgesloten:
het model van blinde, eindeloze groei.
Het is de steen van 'altijd meer'
die de toekomst verstikt.

Onze moderne Exodus ligt in de overstap
naar de economie van de balans:
de Donut-economie van Kate Raworth.
Een beweging
weg van een systeem dat moet groeien
ten koste van de aarde en de armsten,
naar een model waarin wij bloeien
binnen de grenzen van de schepping.

Wanneer we de steen van de hebzucht weggrollen,
vervalt de noodzaak tot verovering.
Als we niet langer hoeven te vechten
om de laatste resten van een uitgeputte aarde,
ontstaat er eindelijk ruimte voor een
rechtvaardig en vreedevol samenleven.

5.

De vierde dag is niet het einde.
Het is het moment waarop
de Ruach, Gods levensadem
ons over de drempel
van het onmogelijke blaast.

Broederlijk Delen roept ons op
tot de 25%-revolutie:
met één mens op vier kunnen wij
de dood overwinnen
en opstaan tot leven.

Wat wij voelen telt,
wat wij doen nog meer.
Het is nu tijd voor actie.
De toekomst hebben wij
samen in de hand.

Lazarus, kom naar buiten.
Mensheid, sta op.

Jef Wauters
15 maart 2026